

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

مقدمه

این شیوه نامه به منظور تربیت پژوهشگران متخصص و بکارگیری توان دانشجویان دکتری در انجام پژوهش های مورد نیاز کشور، بر مبنای آیین نامه دوره دکترا (ph.D) مصوب جلسه ۷۷۵ مورخ ۸/۸/۸۹ شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی، تدوین شده است.

ماده ۱- تعاریف و اختصارات :

۱. وزارت : وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

۲. شورا : شورای گسترش آموزش عالی

۳. معاونت : معاونت پژوهش و فناوری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

۴. دفتر گسترش : دفتر گسترش آموزش عالی

۵. دوره دکتری پژوهش محور: دوره دکترای تخصصی که با محوریت پژوهش و مشتمل بر اخذ واحدهای درسی محدود و ارائه رساله برگزار می

شود.

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

۶. دانشگاه : هر یک از دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی دولتی و غیر دولتی که دارای موافقت قطعی از شورای گسترش آموزش عالی است.

۷. مؤسسه : هر یک از مؤسسات پژوهشی دولتی که دارای موافقت قطعی از شورای گسترش آموزش عالی است.

۸. گروه : کوچکترین واحد سازمانی در ساختار دانشگاه یا مؤسسه که عهده دار انجام آموزش و پژوهش در یک رشته/ گرایش علمی است.

۹. کارفرما : شخصیت حقوقی (اعم از دولتی و غیر دولتی) است که طی یک قرارداد، انجام طرح پژوهشی را به دانشگاه/ مؤسسه واگذار نموده و متعهد به تأمین کلیه هزینه های انجام و نظارت بر اجرای موضوع قرارداد است.

۱۰. طرح پژوهشی تقاضا محور : طرح پژوهشی دارای کارفرمای مشخص که برابر قرارداد، اجرای آن به دانشگاه/ مؤسسه واگذار و اعتبارات کامل آن به همراه هزینه های نظارت بر آن توسط کارفرما تأمین و نتیجه کار نیز تحویل گرفته می شود.

۱۱. کمیته راهبری : کمیته ای است متشکل از مدیر گروه، معاون پژوهشی دانشگاه/ مؤسسه یا نماینده ایشان و نماینده کارفرما که با حضور استاد راهنما تشکیل می شود و نظارت بر حسن اجرای طرح و تطابق رساله با طرح پژوهشی را بر عهده دارد.

۱۲. هیئت داوران : منظور هیئتی است که ارزیابی نهایی رساله دانشجو در دوره دکترا را بر عهده دارد. ترکیب هیئت داوران عبارت است از استاد یا اساتید راهنما یا اساتید مشاور، ۳ نفر عضو هیئت علمی در رشته مربوط با درجه حداقل استادیاری به انتخاب شورای تحصیلات

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

تکمیلی یا شورای آموزشی / پژوهشی دانشگاه / موسسه که باید یک نفر از آنان حداقل دانشیار و از دانشگاه / موسسه های خارج از دانشگاه / موسسه مجری باشد.

ماده ۲- ضوابط قرارداد طرح پژوهشی تقاضا محور

طرح پژوهشی تقاضا محور باید دارای شرایط زیر باشد :

۱. مورد نیاز یک کارفرمای خارج از دانشگاه / مؤسسه باشد.

۲. پیشنهادیه طرح مراحل ارزیابی تخصصی (شامل داوری، تأیید شورای پژوهشی دانشگاه / موسسه و کارفرما) را طی نموده باشد.

۳. طرح پژوهشی باید به لحاظ علمی، حداقل در حد رساله دوره دکترا مورد نظر دانشگاه / مؤسسه باشد.

۴. شرح خدمات و هزینه اجرای طرح پژوهشی، مشخص باشد و تأمین آن توسط کارفرما طی قراردادی (مطابق الگوی مورد تأیید معاونت) بین دانشگاه / مؤسسه و کارفرما امضا و مبادله شده باشد.

۵. مدت قرار داد باید متناسب با زمان تحصیل دانشجو باشد.

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

۶. مبلغ مصوب باید در قرارداد قید شده و متناسب با هزینه های رساله باشد.

۷. نحوه ی هزینه کرد اعتبار طرح مطابق ضوابط دانشگاه/ موسسه می باشد.

۸. مسئولیت اجرای طرح پژوهشی به استاد راهنما واگذار شده باشد و حداقل هر شش ماه گزارش پیشرفت به دانشگاه/ موسسه متبوع با امضای استاد راهنما تحویل گردد.

تبصره ۱- طرح های کلان و ملی مصوب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) می توانند به عنوان طرح پژوهشی تقاضا محور مبنای پذیرش دانشجو قرار گیرند.

تبصره ۲- دانشگاه/ موسسه ملزم است با رعایت مقررات و در صورت حضور تمام وقت و نداشتن رابطه استخدام، بورس و غیره، پژوهانه حداقل معادل ۵۰ درصد حقوق مریی پایه ۱ از محل اعتبار طرح به دانشجو پرداخت نماید.

ماده ۳- شرایط اخذ مجوز برگزاری دوره دکتری پژوهش محور

۱. مشمول تعریف دانشگاه یا موسسه در ماده ۱ بند ۶ و ۷ این شیوه نامه باشد.

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

۲. دارای طرح پژوهشی تقاضا محور باشد.
۳. دارای برنامه جامع پنج ساله مصوب هیأت امنا باشد.
۴. دارای اساسنامه مصوب شورا باشد. (برای موسسه)
۵. دارای موافقت قطعی از شورا باشد. (برای موسسه)
۶. دارای مجوز دوره دکتری آموزشی - پژوهشی باشد. (برای دانشگاه)
۷. دانشگاه متقاضی باید در ساختار خود حداقل سه گروه آموزشی و موسسه متقاضی باید حداقل سه گروه پژوهشی دارای موافقت قطعی داشته باشد.
۸. دانشگاه/ موسسه متقاضی باید در هر رشته مورد تقاضا حداقل سه عضو هیئت علمی تمام وقت با پنج سال سابقه کار داشته باشد و حداقل یک نفر از آنها دانشیار یا بالاتر و دو عضو دیگر استادیار باشند.
۹. دانشگاه/ موسسه متقاضی باید امکانات، تجهیزات و آزمایشگاههای مورد نیاز در رشته های مورد تقاضا را داشته باشد.

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

۱۰. دانشگاه/ موسسه باید در زمینه علمی رشته مورد تقاضا دارای حداقل ۵ طرح پژوهشی خاتمه یافته بوده که حداقل دو تا از آنها تقاضا محور بوده و هر یک حداقل ۲ دستاورد علمی شامل: مقاله علمی پژوهشی چاپ شده یا اختراع یا اکتشاف دارای تأییدیه علمی از مراجع ذی صلاح، داشته باشد.

تبصره ۱- موسسات پژوهشی وابسته به دانشگاهها، باید فقط از طریق دانشگاه متبوع خود اقدام به پذیرش دانشجوی دکتری پژوهش محور نمایند.

تبصره ۲- برگزاری دوره دکتری پژوهش محور باید بر اساس اساسنامه موسسه باشد و به تأیید شورا رسیده باشد.
ماده ۴- شرایط تعیین ظرفیت دوره پژوهش محور دانشگاه/ موسسه باید هر سال به اخذ ظرفیت برای هر رشته تحصیلی اقدام نماید.
۱. دانشگاه/ موسسه باید مجوز رسمی شورا برای برگزاری دوره در مقطع و رشته مورد نظر را منطبق با ماده ۴ دارا باشد

۲. دانشگاه/ موسسه باید در هر رشته مورد تقاضا حداقل سه عضو هیئت علمی تمام وقت با پنج سال سابقه کار داشته باشد و حداقل یک نفر از آنها دانشیار یا بالاتر و دو عضو دیگر استادیار باشند. همچنین باید امکانات و تجهیزات مورد نیاز رشته مورد تقاضا را دارا باشد.
۳. دانشگاه/ موسسه باید برای هر رشته مورد تقاضا دارای طرح پژوهشی تقاضا محور و قرارداد آن منطبق با ماده ۳ باشد.

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

۴. هنگام تقاضای دانشگاه/ موسسه برای اخذ ظرفیت دوره پژوهش محور، قرارداد یا موافقت نامه طرح به طور رسمی امضا و مبادله شده باشد.

تبصره ۱- دانشگاهها به ازای هر ۵ نفر دانشجوی دکتری آموزشی- پژوهشی در هر رشته با رعایت مفاد این شیوه نامه مجاز می باشند یک نفر دانشجوی دکتری به شیوه پژوهش محور جذب نمایند مشروط بر اینکه استاد راهنما طرح پژوهشی تقاضا محورداشته باشد. تبصره ۲- تعداد ظرفیت در هر رشته برای موسسات بر اساس تعداد قراردادهای، زمان، مبلغ قراردادهای و تعداد اعضای هیأت علمی متخصص تمام وقت و امکانات و تجهیزات آزمایشگاهی و کارگاهی تعیین می شود

ماده ۵- مراحل بررسی تقاضای دوره پژوهش محور

۵-۱- فرایند صدور مجوز برگزاری دوره توسط شورا

۱. ارائه درخواست توسط موسسه با ذکر عنوان رشته و گرایش، با رعایت ماده ۴ و ارسال مستندات از طریق سامانه هوشمند توسعه آموزش عالی به دفتر گسترش

۲. ارائه موافقت قطعی تأسیس

۳. ارائه اساسنامه مصوب شورا

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

۴. ارائه فهرست امکانات و تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی مورد نیاز ۵. پس از طی نمودن مراحل بررسی، موافقت یا عدم موافقت شورا صادر می گردد.

۲-۵- فرایند ایجاد ظرفیت برای کد رشته در معاونت

الف : مؤسسه درخواست خود را با ذکر عنوان رشته و گرایش، عنوان طرح پژوهشی تقاضا محور، نام کارفرما، قرارداد/ توافقنامه با کارفرما در موضوع مورد درخواست، تعداد دانشجوی مورد نیاز در هر طرح، مشخصات عضو هیأت علمی مجری طرح (استاد راهنما) و همچنین مجوز برگزاری دوره دکتری از شورا، به معاونت به شرح زیر اعلام می نماید :

۱. درخواست کتبی مبنی بر تعداد دانشجو در رشته مورد نظر با امضای رئیس/ معاون پژوهشی موسسه

۲. تکمیل فرم های مربوطه که در سایت وزارت قرار دارند با امضای رئیس/ معاون پژوهشی موسسه

۳. ارائه مجوز شورا برای برگزاری دوره

۴. ارائه نسخه ای از قراردادهای مرتبط با موضوع پذیرش دانشجوی دکتری

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

ب : درخواست مؤسسه در معاونت بررسی و در صورت تأیید، به دفتر گسترش اعلام می شود. اقدامات حوزه معاونت برای تعیین ظرفیت پذیرش دانشجو در هر کد رشته به شرح زیر است :

۱. بررسی و تأیید قراردادهای ارسالی

۲. تأیید و ارجاع تعداد ظرفیت مصوب برای هر رشته به دفتر گسترش

تبصره ۱- ظرفیت های اعلام شده برای برگزاری دوره پژوهش محور، به صورت یکبار پذیرش بوده و تعیین ظرفیت پذیرش جدید در هر سال تحصیلی منوط به اخذ مجوز از معاونت می باشد.

ج : دفتر گسترش ظرفیت پذیرش اعلام شده توسط معاونت را بررسی و به سازمان سنجش آموزش کشور و معاونت اعلام می نماید.
ماده ۶- شرایط استاد راهنما

استاد راهنما که توسط دانشگاه یا مؤسسه انتخاب می شود باید حداقل استادیار و دارای شرایط زیر باشد :

۱. حداقل دو دانشجوی کارشناسی ارشد را راهنمایی و فارغ التحصیل نموده باشد

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

۲. دو طرح پژوهشی (به عنوان مجری) که حداقل یکی از آنها تقاضا محور باشد را به پایان رسانده باشد (یکی از طرح ها می تواند در دست اجرا باشد)

۳. استاد راهنمای دوره دکتری پژوهش محور باید دارای طرح پژوهشی تقاضا محور مطابق شرایط ماده ۳ باشد (دانشجو هیچ گونه مسئولیتی در قبال تهیه و تصویب طرح پژوهشی تقاضا محور ندارد)

تبصره ۱- در صورت نیاز دو استاد راهنما می توانند عهده دار راهنمایی رساله باشند (مطابق تبصره ۴ ماده ۳ آیین نامه دکترا).

تبصره ۲- در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید شورای پژوهشی و فناوری دانشگاه/ مؤسسه می تواند یک یا دو استاد مشاور برای هدایت دانشجو تعیین نماید

ماده ۷- ارزیابی و نظارت

۷-۱- پذیرش دانشجو در دوره دکتری پژوهش محور از طریق آزمون های سراسری نیمه متمرکز سازمان سنجش آموزش کشور است.

۷-۲- دانشجوی دکتری باید ۳ تا ۸ واحد آموزشی مرتبط با موضوع رساله با تشخیص استاد راهنما و تأیید گروه را بگذراند. واحدهای درسی باید بر اساس برنامه درسی مصوب در هر رشته و در راستای پیشبرد اصول تئوری رساله تعیین گردد

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

۷-۳- دانشجوی دکتری باید پیشنهادیه طرح پژوهشی خود را از آغاز نیمه سال اول تا پایان آن با هماهنگی استاد راهنما، پس از تأیید هیئت داوران (بدون عضو خارجی) در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه یا شورای پژوهشی دانشگاه/ موسسه به تصویب برساند.

۷-۴- کارفرما می تواند یک نفر را به عنوان استاد مشاور (واجد شرایط و مورد تأیید دانشگاه/ موسسه) معرفی کند که به عنوان عضو هیأت داوران در جلسات حضور داشته باشد

۷-۵- دانشگاه/ موسسه موظف است در پایان هر دو نیمسال نسبت به برگزاری جلسه کمیته راهبری اقدام نماید.

۷-۶- در دوره دکتری پژوهش محور ارزیابی به صورت احراز قابلیت های پژوهشی، بر اساس روند پیشرفت فعالیت های پژوهشی سنجیده می شود. میزان پیشرفت فعالیت های پژوهشی دانشجو توسط استاد راهنما به کمیته راهبری گزارش و در صورت تأیید، دانشجو می تواند به فعالیت های پژوهشی خود ادامه دهد

۷-۷- در صورتیکه در هر مرحله عدم انجام تعهدات کارفرما موجب اختلال و غیر قابل قبول بودن پیشرفت کار شود، استاد راهنما موظف هستند ظرف مدت حداکثر ۳ ماه نسبت به رفع مشکل دانشجو اقدام نمایند

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

۷-۸- دانشجوی پس از تأیید استاد راهنما به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله (چاپ حداقل ۲ مقاله در مجلات علمی دارای نمایه معتبر)، موظف است گزارش کار خود را در جلسه پیش دفاع در حضور هیئت داوران (بدون عضو خارجی) ارائه نماید و در صورت تأیید می تواند از رساله خود دفاع نماید

تبصره ۱- در شرایط خاص، دستاوردهای اجرای طرح پژوهشی شامل دانش فنی مدون، اختراع، اکتشاف، نوآوری، اثر بدیع ادبی یا هنری، کتاب تألیفی و تصنیفی (که توسط مراجع ذی صلاح علمی ارزیابی و تأیید شده باشند) پس از تأیید هیئت داوران می تواند جایگزین مقاله گردد. ۷-۹- مسئولیت کفایت کار انجام شده دانشجوی برای پاسخگویی به کارفرما بر عهده استاد راهنما خواهد بود

۷-۱۰- نحوه تشکیل و شرح وظایف هیئت داوران، چگونگی دفاع و احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله، تابع دستورالعملی است که به تصویب دانشگاه/ مؤسسه رسیده باشد

۷-۱۱- هیئت داوران که ارزیابی نهایی رساله دانشجوی را بر عهده دارد توسط دانشگاه/ مؤسسه و طبق مقررات مربوط انتخاب می شوند.

۷-۱۲- ارزیابی رساله بر اساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته های پژوهشی و نحوه نگارش انجام می شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می شود :

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

الف : قبول (در یکی از سطوح : عالی، بسیار خوب، خوب)

ب : غیر قابل قبول

تبصره ۲- چنانچه رساله دانشجوی « غیر قابل قبول » ارزیابی شود، بنا به تشخیص هیئت داوران، دانشجوی مجاز است طی حداکثر شش ماه، به شرط اینکه از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود، اصلاحات لازم را به عمل آورد و صرفاً برای یک بار دیگر از آن دفاع کند.
۷-۱۳- دانشگاه/ مؤسسه موظف است برای ثبت پیشنهادیه رساله و رساله در سامانه پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (IRANDOC) به موقع اقدام نماید.

۷-۱۴- دانشگاه/ مؤسسه موظف است در پایان هر سال گزارشی از تعداد و وضعیت تصویب پیشنهادیه و وضعیت پیشرفت هر ساله دانشجویان پژوهش محور به همراه رضایت کارفرما به معاونت ارسال نماید

ماده ۸- تفسیر مواد این شیوه نامه بر عهده معاونت است و مواردی که در این شیوه نامه ذکر نشده، تابع آیین نامه دوره دکترا و سایر قوانین و مقررات وزارت می باشد

معاونت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

مدیریت پژوهشی و امور آزمایشگاهها

• شیوه نامه اجرایی و نظارتی دوره دکتری پژوهش محور

این شیوه نامه مشتمل بر ۱ مقدمه، ۸ ماده و ۱۱ تبصره در جلسه مورخ ۹۳/۰۹/۰۲ کمیسیون پژوهش و فناوری شورای گسترش آموزش عالی به تصویب رسید و برای دانشجویان ورودی مهر ماه سال تحصیلی ۹۴-۹۵ به بعد لازم الاجرا می باشد.

وحید احمدی

معاون پژوهش و فناوری